

ISSN 2091-5187

СЕРВИС

ИЛМИЙ-АМАЛИЙ
ЖУРНАЛ

2024
2/2-сон

Bobir Xo‘jaqul o‘g‘li Qilichov Islomiy banklar, insonlarning moliyaviy xavfsizligini ta’minlashdagi ahamiyati	152
Zarif Oripovich Axrorov Foyda solig‘i vositasida iqtisodiyotni tartibga solish	156
БУХГАЛТЕРИЯ ҲИСОБИ, ИҚТИСОДИЙ ТАҲЛИЛ ВА АУДИТ	
Аскар Хайдарович Джумаев Иқтисодиётни рақамлаштириш шароитида бухгалтерия ҳисобини синергетик самарасини ошириш масалалари	163
То‘лқин Ismatulla o‘g‘li Yahyoyev Qurilish korxonalarida ko‘rsatilgan qurilish xizmatlari bo‘yicha xarajatlar hisobi hamda tahlili	167
Jahongir Ahmadjon o‘g‘li Sagdullayev Yoshlar jinoyatchiligini oldini olish metodikasi tahlili	171
Шараф Урокбоевич Ташматов Интернет савдо хизматларига талабни шакллантирувчи омиллар таҳлили	175
ТАЪЛИМ, КАДРЛАР ТАЙЁРЛАШ ВА ПЕДАГОГИКА	
Саидахроп Гуломов, Мамаюнус Пардаев, Севара Бабаназарова, Хилола Очилова Янги Ўзбекистонда таълим, тарбия ва ақлий меҳнатнинг уйғунлигини таъминлаш	178
Дилбар Хасановна Асланова, Вазира Саидмуродовна Узакова Совершенствования организационно-экономического механизма подготовки конкурентоспособных специалистов с высшим образованием на рынке труда	184
Quvvat Haqnazarovich Aliqulov Oila va badiiy madaniyatni yangi avlod kadrlarini tayyorlashdagi falsafiy jihatleri	189
Фарангис Азамовна Ишанкулова Олий таълим муассасаси имижини шакллантиришнинг ўзига хос жиҳатлари	192
ЭЪТИБОРГА МОЛИК МАСАЛАЛАР	
Мамаюнус Қаршибаевич Пардаев Бахтли ва комил инсон формуласи. Ҳалол йўл билан топилган маблағ – ўзингизники	197

7. Якушев М.Ф. Финансовая политика организации: понятие, цели и этапы формирования // Финансы и кредит. 36 (612) – 2014, с. 37-44.

8. Шохин С.О., Гермогентова М.Н., Шохин Е.И., Серегин Е.В. Финансовый менеджмент: учеб. Для вузов. М.: КноРус. 2008. 480 стр.

<p>Дж.Зайналов, Ш.Латипова</p> <p>Пути развития финансовой политики в условиях либерализации экономики</p>	<p>J.Zaynalov, Sh.Latipova</p> <p>Ways to develop financial policy in the context of economic liberalization</p>
<p>Аннотация: в статье раскрыты особенности финансовой политики. В ней подчеркивается значение финансовой политики в обеспечении непрерывности формирования государственных финансовых ресурсов, процессов их использования и воспроизводства в годы независимости. Приведены существующие проблемы в реализации финансовой политики и научные предложения по их устранению.</p>	<p>Abstract: the article reveals the features of financial policy. It emphasizes the importance of financial policy in ensuring the continuity of the formation of state financial resources, the processes of their use and reproduction during the years of independence. The existing problems in the implementation of financial policy and scientific proposals for eliminating them are presented.</p>
<p>Ключевые слова: финансы, финансовая политика, финансовый ресурс, воспроизводство, налоговое бремя, дефицит бюджета, государственный долг.</p>	<p>Keywords: finance, financial policy, financial resource, reproduction, tax burden, budget deficit, public debt.</p>

Bobir Xo‘jaqul o‘g‘li Qilichov – Samarqand iqtisodiyot va servis instituti, “Menejment” kafedrasida assistent-stajyori

ISLOMIY BANKLAR, INSONLARNING MOLIYAVIY XAVFSIZLIGINI TA’MINLASHDAGI AHAMIYATI

Аннотация: maqolada Islom moliyasiga bag‘ishlangan jadal rivojlanish va turli iqtisodiy inqirozlarga qaramasdan barqaror o‘shirish sur‘atlariga ega bo‘lgan islom bank ishining pul-kredit siyosatini tartibga solishga qaratilgan mexanizmlari, O‘zbekistonda Islomiy bank xizmatlarini rivojlantirishda qanday islomiy mexanizmlardan foydalanish mumkinligi, ularning amaliyotda qanday ahamiyati mavjudligi va O‘zbekiston sharoitida ularni qo‘llash imkoniyatlari keltirilgan.

Калит so‘zlar: islom moliyasi, islom banki, islom bank ishi, pul-kredit siyosati, musharaka (birlashuv), murabaha (mudlo), ijara (ijara), mudaraba (sahibkor-mudarib munosabati), salam (avans to‘lov shartnoma).

Кирish: Islomiy banklar, islom moliyasi prinsiplariga muvofiq ravishda faoliyat yuritishadi. Islomiy banklar pul-kredit siyosatini foizsizlik asosida boshqarishadi. Bu esa, kredit so‘rovchilari uchun foizsiz kreditlar taqdim etish va kredit muddati davomida tijorat operatsiyalariga muvofiq foyda olish imkoniyatini yaratishni anglatadi.

O‘zbekiston islom banklarini rivojlantirishda, bir qancha asosiy chora-tadbirlar ko‘rish mumkin. Birinchi navbatda, islom banklarining moliyaviy tuzilishi va boshqaruv shakllari texnik taraqqiyotlar bilan moslashtirilishi kerak. Bu, moliyaviy shaffoflikni oshirish, moliyaviy nazorat tizimini kuchaytirish, xizmatlar va mahsulotlar portfelini diversifikatsiyalash, va iste‘molchi moliyaviy ma‘lumotlarga oid innovatsiyalar o‘rniga kiritishni o‘z ichiga oladi.

Ikkinchisi, islom banklarining ma‘lumotlar texnologiyalarini joriy etish va ularni kredit beradiganlar bilan o‘zaro aloqada ishlatishga tayyorlash kerak. Bu, banklar uchun mijozlarga eng muhim bo‘lgan mahsulotlarni taqdim etish va xizmatlarni taqdim etishda samarali bo‘lishadi.

Uchinchidan, islom banklari va iqtisodiyotni rivojlantirish sohasida hamkorlikni

rivojlantirishga qaratilgan strategiyalar amaliyotga tatbiq etilishi lozim. Bu, iqtisodiyotni rivojlantirishda islom banklarining o'zining mahalliy iqtisodiy va ijtimoiy sharoitlariga mos ravishda qatnashishiga imkon beradi.

Islom banklarining xizmatlari va mahsulotlari bilan ta'minlashda yangi innovatsiyalar va usullarni ishlab chiqish uchun moliyaviy muhitni rag'batlantirish muhimdir. Bu, islom banklarining moliyaviy innovatsiyalarni joriy etish va ishlab chiqishda taklif etiladigan yo'nalishlar bo'yicha ko'rsatilganini ko'rsatadi.

Jamiyatda Islom banklarining rivojlanishini qo'llash, xususan O'zbekistonda, islomiy moliyaviy mexanizmlar va xizmatlar sohasidagi tajribalar bilan birgalikda, moliyaviy innovatsiyalarni ishlab chiqish va joriy etishga yo'naltirilgan kengaytirilgan moliyaviy rivojlanishni ta'minlash uchun muhimdir. Bu rivojlanish, iqtisodiyotga ko'maklashish va uning barqaror o'sishiga imkon beradi.

Mavzuga oid adabiyotlar tahlili. Islom bank ishi haqida o'zbek tilida yozilgan maqbul va to'liq tushunchalarni olib boradigan maqolalar va kitoblar hali yetarli darajada o'rganib chiqilmagan. Bu, qaysi asoslar asosida Islom moliyasi va bank tizimi haqida o'zbek tilida turli ilmiy adabiyotlar va maqolalar mavjud emasligi yoki ularga yetarli e'tibor berilmaganligi bilan bog'liq. S.Xorun, V.Nursofizaning “Islomiy moliyalar va bank tizimi. Falsafasi¹, tamoyillari va amaliyoti” va R.V.Abdullayev, S.M.Dusanovlarning “Islom iqtisodiyotida moliyaviy munosabatlar”² kitoblari, islom iqtisodiyoti va moliyaviy munosabatlar sohasida mustaqil tadqiqotchilar tomonidan yozilgan muhim ilmiy manbalardan bir qismidir. Bu kitoblar, Islom moliyasi va bank tizimi haqida omma uchun foydali bo'lishi mumkin bo'lgan ma'lumotlarni olib boradi.

Dr. Muhammad Taqi Usmani, Muhammad Akram Khan, va Dr. Rifaat Ahmed Abdel Karim kabi olimlar, islom moliyasi va bank tizimi sohasidagi ilmiy tadqiqotlarda katta tajriba va bilimga ega. Ularning ingliz tilidagi kitoblari, islom moliyasini tushunishga, uning asosiy prinsiplarini o'rganishga va amaliyotga o'tishga yordam bergan bo'lsa, fransuz tilidagi mualliflar, masalan, Dr. Tarik Abou Nour, Lévy Aldo, Mahmoud El-Gamal, va Kaouther Jouaber-Snoussi kabi, islom moliyasini Yevropada ommalashtirish va tahlil qilishda o'zlarining ko'p yillik tajribasiga ega bo'lganlar. Ularning ishlari, islom moliyasi haqida fransuz tilida ilmiy yozuvlar va o'quv materiallari yaratishda muhim ahamiyatga ega.

Rus tilidagi mualliflar esa, islom moliyasini tushunish va ta'limga oid maqolalar va kitoblar yaratishda hissa qo'shganlar. Ularning yozgan maqolalari, islom moliyasi sohasidagi rus tilidagi ilmiy manbalar to'plamini kengaytirishda va rus tilidagi o'quvchilar va tadqiqotchilar uchun foydali manbalardan biri sifatida qaraladi.

Barcha bu olimlar va mualliflar, islom moliyasi va bank tizimi haqida ko'plab ilmiy yozuvlar va maqolalar yaratish orqali, bu sohani kengaytirish va o'rganishga yordam berishda muhim rol o'ynaydilar. Ularning ishlari, moliyaviy ilmiy diskursni rivojlantirishda va global darajadagi ko'plab tadqiqotlarga yordam berishda o'z hissasiga ega. Yurtimizdagi eng so'nggi tadqiqotlardan biri 2021-yil fevral oyida Tursunov Anvar Sultonovichning “Tijorat banklarida islom moliyaviy xizmatlarini rivojlantirish” mavzusida falsafa doktorlik dissertatsiyasini himoyasi OAK tomonidan e'lon qilingan. Shunga qaramay, mualliflarning aksariyati moliyaviy va chakana bank xizmatlarini atroflicha yoritishsa-da, pul-kredit siyosati instrumentlarini va ularni boshqarish mavzusiga kamroq to'xtalishgan.

Tadqiqot metodologiyasi. Mazkur maqola manbalarni tahlil qilishda analitik va sintetik usullardan foydalanilgan. Turli tadqiqotchilarning qarashlari tizimli va umumlashtirish uslublari vositasida o'rganilib sohaga oid muammolar aniqlangan. Shuningdek, muallifning shaxsiy kuzatish va mantiqiy fikrlash usullari yordamida bir nechta ilmiy taklif va amaliy tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Tahlil va natijalar. Mavjud adabiyotlarni tahlil qilish jarayonida pul-kredit siyosatini boshqarishda turli mamlakatlarda turlicha mexanizmlar va yondoshuvlar qo'llanilishi aniqlandi.

¹ S.Xorun, V.Nursofizaning “Islomiy moliyalar va bank tizimi. Falsafasi”

² R.V.Abdullayev, S.M.Dusanovlarning “Islom iqtisodiyotida moliyaviy munosabatlar”

Monistik yondoshuv asosida ya'ni butun moliyaviy tizimini yoki uning katta qismini islom moliyasi qoidalariga muvofiq tashkil etgan davlatlarda iqtisodiyotdagi pul massalarini boshqarish va likvidlikni tartibga solish uchun shariat qoidalariga mos keluvchi mexanizmlar ishlab chiqishga katta ehtiyoj sezilgan. Ammo dualistik yondoshuvni tanlab, Islomiy bank xizmatlarini maxsus islom banklari yoki an'anaviy tijorat banklaridagi islom darchalari orqali tashkil etish yo'lidan ketgan mamlakatlarda esa pul-kredit siyosati markaziy banklar tomonidan an'anaviy shaklda tartibga solinib kelinmoqda. Bunday holatda markaziy banklar islom shariat qoidalariga amal qilish majburiyatini olmaydi va islomiy bank xizmatlari ko'rsatuvchi banklar uchun banklararo munosabatlar juda cheklangan.

Abdul Avval Sarker¹ Islom shariatiga muvofiq boshqariluvchi pul-kredit mexanizmlari Malayziya, Sudan, Eron va Bahrayn kabi mamlakatlarda bir muncha taraqqiy etganligini ta'kidlaydi. Bu mamlakatlarning har biri o'z qonunchiligidan kelib chiqib, shariat ruxsat etgan islomiy pul-kredit instrumentlaridan foydalanadi. Hozirgi kunda islomiy pul-kredit siyosati va banklararo munosabatlarni tartibga soluvchi 15 dan ortiq instrumentlar ishlab chiqilgan bo'lib, Malayziyada 6 ta, Sudanda 4 ta, Bahraynda 3 ta hamda Eronda 2 ta instrumentdan keng foydalanib kelinadi.

Bu instrumentlar iqtisodiyotdagi pul massasini va banklardagi likvidlikni boshqarish hamda pul bozoridagi talab va taklifni muvofiqlashtirib turishga qaratilgan. An'anaviy bank tizimidagi kabi, islomiy bank tizimida ham, davlat yoki markaziy bank Islomiy tijorat banklariga qisqa muddatli likvidlikni ta'minlovchi doimiy kredit liniyalarini taqdim etish orqali pul-kredit siyosatini olib boradi. Xususan, markaziy bankning so'nggi qarz beruvchi sifatida bunday kredit liniyalari taqdim etishi islomiy pul bozorini rivojlantirishda juda muhim o'rin tutadi. Shu bilan birga, markaziy bank tomonidan islomiy tijorat banklaridagi likvidlikni ta'minlashga qaratilgan depozit-passivlar bo'yicha rezerv mablag'larning majburiy darajasi ham belgilab qo'yilgan.

Ushbu kredit liniyalari islomiy bank tizimiga xos bo'lgan shartnoma turlari (murobaha, mudoraba va mushoraka) va qimmatli qog'ozlar (sukuk) vositasida amalga oshiriladi.

Malayziya islomiy bank tizimi boshqa davlatlarga qaraganda ancha ilgari ketgani bilan alohida ajralib turadi. Bu davlatda ko'proq bir necha ko'rinishdagi Murobaha bitimlari (sukuk, sukuk-ijara va banknotalar emissiya qilish) hamda Vadia sertifikatlarini sekyuritizatsiya usulida vositachilar yordamida muomalaga kirish amaliyoti qo'llanadi. Shuningdek, markaziy bank tomonidan qimmatli qog'ozlarni sotish va qaytarib sotib olish bo'yicha kelishuv (REPO ning muqobili) yoki mablag'larni tekinga vaqtinchalik saqlab berish kabi vositalari ham taklif qilinadi. Bundan tashqari iqtisodiyotdagi bo'sh mablag'larni jalb qilish uchun hukumat tomonidan chiqarilgan davlatning investitsiya qimmatli qog'ozlaridan ham kelishib olinadigan qarz instrumentining bir shakli sifatida foydalaniladi. Ba'zi hollarda esa markaziy bank bazaviy mahsulotga bog'langan Murobaha bitimi doirasida depozit liniyalar taqdim etishi mumkin.

Sudan bank tizimi ko'proq Mushoraka bitimlariga murojaat qiladi. Pul-kredit siyosatini tartibga solishda Markaziy bank Mushoraka sertifikati, Davlat Mushoraka sertifikati, Markaziy Bank ijara sertifikati hamda Davlat investitsiya sertifikatlarini (Ijara, Salam, Mudoraba va Istisna bitimlariga asoslangan) emissiya qilish vositalarini qo'llaydi.

Bahrayn bank tizimining banklararo munosabatlarida asosan sukuklar (Ijara va Al-salam) qo'llanadi.

Eron bank tizimida esa Mushoraka bitimiga o'xshash markaziy bank va davlat tomonidan chiqariladigan sheriklikka asoslangan qimmatli qog'ozlar amal qiladi.

Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, islomiy bank tizimida pul-kredit siyosatini tartibga solish uchun mo'ljallangan instrumentlar hozirda ancha taraqqiy etgan bo'lib, borgan sari zamonaviy iqtisodga moslashib, rivojlanib bormoqda. Bu esa, islomiy iqtisod va huquq olimlarining sa'y-harakatlari natijasi o'laroq, islomiy bank tizimi ham an'anaviy bank tizimi bilan bir qatorda kelajakda iqtisodiy taraqqiyotni ta'minlashga qodir bo'lgan to'laqonli bir tizim sifatida ishlay olishidan darak beradi.

Xulosa va takliflar: O'zbekiston Respublikasi va Islom Taraqqiyot Banki (ITB)

¹ Abdul Awwal Sarker (Bangladesh Banki Ilmiy tadqiqotlar departamenti bosh direktori)

oʻrtasidagi hamkorlik bir necha yillardan buyon sanoqli dasturlar doirasidagina mavjud edi. Oʻzbekiston Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning 2020-yil 29-dekabrda Oliy Majlisga Murojaatnomasida respublikamizda islom moliyaviy xizmatlarini joriy etish boʻyicha huquqiy bazani yaratish zaruriyatini alohida tilga olib oʻtishi bu hamkorlikni yanada jadallashtirdi. Hozirda bir qancha tijorat banklarida islomiy bank xizmatlarini islom darchalari orqali taqdim qilish amaliyoti ustida jiddiy ishlar olib borilmoqda.

Bu jarayonda, mavzuga oid adabiyot va mutaxassislarning yetishmasligi bu ishlarni amalga oshirishda bir qancha qiyinchiliklarni keltirib chiqaradi. Bundan tashqari islom moliyasi va bank xizmatlarining mohiyati keng jamoatchilikka yaxshi tanish emasligi oqibatida aholi va soha vakillari oʻrtasida bu xizmatlarning muvaffaqiyatli boʻlishiga shubha bilan qarovchilar soni juda koʻp boʻlishiga olib keladi.

Aynan, Islom moliyasi prinsiplariga muvofiq mahsulotlar va instrumentlardan foydalanishning iqtisodiy samaradorlik va moliya bozoridagi raqobatbardoshlikni oshirishga qaratilgan samaradorliklarni misollar orqali koʻrsatish mumkin. Bu, mamlakatimizda ham keng qoʻllanilishi mumkin boʻlgan yangi yondoshuvlar va texnologiyalardan foydalanish orqali amalga oshirilishi mumkin.

1. Islomiy banklar va moliyaviy institutlarni rivojlantirish: Islomiy banklar va moliyaviy institutlar mamlakatimizda rivojlantirilishi va kengaytirilishi muhimdir. Bu institutlar islom moliyasi prinsiplariga muvofiq moliyaviy xizmatlarni taqdim etish orqali iqtisodiy samaradorlikni oshirishga yordam beradi.

2. Islom moliyasi prinsiplariga muvofiq pul-kredit siyosatini boshqarish: Markaziy banklar va islomiy banklar orasidagi munosabatlar, islom moliyasi prinsiplariga muvofiq pul-kredit siyosatini rivojlantirish va boshqarishda muhimdir. Bu, moliyaviy operatsiyalarni adolatli va shariatga muvofiq shakllarda amalga oshirish orqali mamlakatimizning iqtisodiy samaradorlik darajasini oshirishi mumkin.

3. Mahsulotlar va instrumentlardan toʻgʻri foydalanish: Islomiy banklar va moliyaviy institutlar orqali moliyaviy operatsiyalarda musharaka, mudaraba, murabaha, ijara, salam, sukuklar va boshqa islom moliyasi prinsiplariga muvofiq instrumentlardan foydalanish muhimdir. Bu, mamlakatimizda moliyaviy xizmatlar sohasini rivojlantirish va iqtisodiy samaradorlikni oshirishga yordam beradi.

4. Tadbirkorlikni kengaytirish va investitsiyalarni jalb qilish: Islom moliyasi prinsiplariga muvofiq tadbirkorlikni kengaytirish, investitsiyalarni jalb qilish va korxonalar orasidagi hamkorlikni oshirish muhimdir. Bu, iqtisodiy samaradorlikni oshirish uchun zarurdir.

5. Moliyaviy taʼlim va bilim tizimini kuchaytirish: islom moliyasi prinsiplariga muvofiq moliyaviy taʼlim va bilim tizimini kuchaytirish, mutaxassislar va mutaxassislarni oʻzlashtirish, yangi texnologiyalardan foydalanishga tayyorlash muhimdir. Bu, yangi yondoshmalarni va texnologiyalarni moliyaviy sohada tatbiq etish va iqtisodiy samaradorlikni oshirish uchun muhimdir.

Mamlakatimizda islom moliyasi prinsiplariga muvofiq pul-kredit siyosatini tartibga solish orqali moliyaviy sohaning rivojlantirilishi, iqtisodiy samaradorlikni oshirish va boʻsh mablagʻlarni jalb qilishga yordam berish uchun juda muhimdir. Bu tavsiyalarni amalga oshirish, mamlakatimizning moliyaviy sohasining yangi va sifatli yondoshmalar bilan rivojlanishiga yordam beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar roʻyxati:

1. Oʻzbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning 2020-yil 29-dekabrda Oliy Majlisga Murojaatnomasi.

2. Xasanov X.V. Axloqiy (islomiy) moliyalashtirish tizimi – innovatsion moliyalashtirish vastiasi sifatida (Oʻzbekiston va MDH misolida)// “Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar” ilmiy elektron jurnali. № 5, sentabr-oktabr, 2017 yil.

3. Dr. Muhammad Taqi Usmani, An Introduction to Islamic Finance// Published by Ethica Institute of Islamic Finance, USA, 2019.

4. Edited by Asma Siddiqi, Anthology of islamic banking// Published by Institute of

Islamic Banking and Insurance, London, 2000.

5. Muazzam Ali and colleagues of authors, Development of an accounting system for ISLAMIC BANKING// Published by The Institute of Islamic Banking and Insurance, London, 1994.

6. Ahmed MD. Abdul Awwal Sarker. Une Évaluation des Instruments de Politique Monétaire Islamique Introduits dans Certains Pays Membres de l'OCI Sélectionnés// « Etudes en Economie Islamique », Vol.8, No.2, 2016 (69-129).

7. HATMI ZEINEB. La Banque Islamique comme réponse à l’instabilité de l’économie de crédit// thèse doctorale, Ecole des Hautes Etudes en Sciences Sociales de Paris et Institut Supérieur de Gestion de Tunis.

8. S. Drissi, Pr. Kh. Angade. La conduite de la politique monétaire dans un système financier islamique// Researches and Applications in Islamic Finance, Volume 2, Numéro 1, février 2018

Б.Киличов	B.Qilichov
Значение исламских банков в обеспечении финансовой безопасности людей	The importance of islamic banks in ensuring the people’s financial security
<p>Аннотация: статья посвящена исламским финансам, имеющим тенденции быстрого развития и стабильного роста, несмотря на различные экономические кризисы, механизмы, направленным на регулирование монетарной политики исламского бан-кинга, какие исламские механизмы могут быть использованы в развитии исламских банковских услуг в Узбекистане, их значение и возможности их применения на практике в условиях Узбекистана.</p> <p>Ключевые слова: исламские финансы, исламский банкинг, денежно-кредитная политика, Мушарака (Слияние), Мурабаха (Мудло), Иджара (Аренда), Мудараба (Отношения между предпринимателем и Мударибом), Салам (Соглашение о предоплате).</p>	<p>Abstract: The article is devoted to Islamic finance, which has tendencies of rapid development and stable growth, despite various economic crises, mechanisms aimed at regulating the monetary policy of Islamic banking, what Islamic mechanisms can be used in the development of Islamic banking services in Uzbekistan, their importance and the possibilities of their application in practice in the conditions of Uzbekistan.</p> <p>Keywords: Islamic finance, Islamic banking, monetary policy, Musharaka (Merger), Murabaha (Mudlo), Ijara (Lease), Mudaraba (Entrepreneur-Mudarib Relationship), Salam (Advance Payment Agreement).</p>

Zarif Oripovich Axrorov – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti Samarqand filiali dotsenti

FOYDA SOLIG‘I VOSITASIDA IQTISODIYOTNI TARTIBGA SOLISH

<p>Annotatsiya: ushbu maqolada foyda solig‘ining iqtisodiyotni tartibga solishdagi ta’siri o‘rganilgan. Mazkur maqola foyda solig‘i va iqtisodiy munosabatlarning muvofiqligini ta’minlashga, soliq siyosatining iqtisodiyotni tartibga solishdagi o‘rniga qaratilgan. Foyda solig‘i bo‘yicha imtiyozlar orqali iqtisodiyotni rag‘batlantirish, soliq va investitsiya siyosatining yuqori samaradorligini ta’minlash bo‘yicha taklif va tavsiyalar ishlab chiqilgan.</p> <p>Kalit so‘zlar: iqtisodiyot, foyda, foyda solig‘i, investitsiya, soliq siyosati, soliq imtiyozi, korporativ foyda, korporativ soliq.</p>

Kirish. O‘nlab yillar davomida korporativ foydani soliqqa tortishdagi o‘zgarishlarning iqtisodiy o‘shishga ta’siri ilmiy va siyosiy doiralarda bahsli masala bo‘lib kelgan. Korporativ soliqlarni kamaytirish tarafdorlari iqtisodchi olimlar soliq stavkalarining pastligi iqtisodiy o‘shishni kuchaytiradi, deb ta’kidladilar. Boshqa guruh iqtisodchi olimlarining fikricha esa, korporativ soliqlarni kamaytirishning iqtisodiyotning sezilarli o‘shish kuchaytiruvchi ta’siri amalga oshishiga shubha uyg‘otadi. Darhaqiqat, so‘nggi 40 yil ichida dunyo bo‘ylab korporativ foyda solig‘i stavkalarining pasayishi va korporativ soliq bazasining o‘shishi kuzatilgan, ammo

ISSN 2091-5187

❧ “СЕРВИС” ❧

Журнал Самарқанд иқтисодиёт ва сервис институти таҳририят
бўлимида нашрга тайёрланди.

27.05.2024 йилда теришга берилди. 14.06.2024 йилда босишга рухсат этилди.
Офсет босма қоғози. Қоғоз бичими 60x84_{1/8}. “Times” гарнитураси. Офсет
босма усули. Шартли босма табоғи 15,76. Ҳисоб-нашриёт
табоғи 12,5. Адади 100 нусха. Буюртма № 0076В/24

Самарқанд иқтисодиёт ва сервис институтининг
матбаа бўлимида чоп этилди.
Лицензия № 025316.
Реестр № Х-119112.

Манзил: Самарқанд шаҳри, Шохрух кўчаси, 60-уй.

© Самарқанд иқтисодиёт ва сервис институти, 2024.